

6 Starożytne Chiny i Indie

V tysiąclecie p.n.e.
początki cywilizacji
chińskiej

ok. **3000** p.n.e.
początki
cywilizacji
Doliny Indusu

ok. **1500** p.n.e.
przybycie Ariów
do Doliny Indusu

XVIII/XVII-XII w.
p.n.e.
panowanie dynastii
Shang

XII-III w.
p.n.e.
panowanie
dynastii Zhou

IV w. p.n.e.
powstanie
imperium
Maurjów

221-202
p.n.e.
panowanie
dynastii Qin

202 p.n.e. –
220 n.e.
panowanie
dynastii Han

IV w. n.e.
powstanie
imperium
Guptów

Przypomnij

- ◆ Jakie były najważniejsze osiągnięcia Mezopotamii i Egiptu?

Cel lekcji

- ◆ Poznam dzieje starożytnych cywilizacji – Chin i Indii.

Po lekcji

- ◆ Opisyję warunki geograficzne, w jakich powstały i rozwinęły się cywilizacje Chin i Doliny Indusu.
- ◆ Omawiam organizację państw i społeczeństw w Chinach i Indiach.
- ◆ Charakteryzuję wierzenia w starożytnych Chinach i Indiach.
- ◆ Wymieniam najważniejsze osiągnięcia cywilizacji Chin i Indii.
- ◆ Porównuję systemy prawne i etyczne cywilizacji Bliskiego i Dalekiego Wschodu.

Terakotowa armia chińskiego cesarza Shi Huangdi, odkryta niedaleko cesarskiego miasta Xi'an (czyt. si an). Postawiono ją w 210 r. p.n.e. w jego grobowcu. Zadaniem ponad 8 tys. figur ludzi i zwierząt naturalnej wielkości była ochrona władcy w jego życiu pozagrobowym. Figury znajdują się w Muzeum Terakotowej Armii Pierwszego Cesarza Qin w Xi'an. Ekspozowane są w trzech kryptach o głębokości od 3 do 8 m.

Chiny

Państwo Środka

Kolebką cywilizacji chińskiej, kształtującej się od V tysiąclecia p.n.e., były tereny wokół rzek **Huang He** (Żółta Rzeka) i **Jangcy** (Błękitna Rzeka). Podobnie jak cywilizacje bliskowschodnie starożytni Chińczycy byli społeczeństwem rolniczym. Wylewy rzek zmusiły ludność zamieszkującą dorzecza do budowania **systemów irygacyjnych**. Prace te wymagały nadzoru i sprawnej administracji, co skutkowało wyodrębnieniem się grupy rządzącej, a w konsekwencji doprowadziło do powstania państwa chińskiego zwanego **Państwem Środka**.

O początkach Chin opowiada legenda związana z panowaniem pięciu cesarzy. Mieli oni rządzić ziemiami położonymi nad Huang He w III tysiącleciu p.n.e. Przedstawiani są jako doskonali władcy, obdarzeni licznymi talentami. Pierwsze potwierdzone w źródłach pisanych informacje na temat cesarzy Chin są dużo młodsze – pochodzą z przełomu XVIII i XVII w. p.n.e. Wówczas władzę sprawowała **dynastia Shang** (czyt. szang). Okres jej rządów upłynął głównie

